

شبهه‌سازی انسان از نظر

فقه اسلامی

www.ketab.ir

مؤلف: عبدالمجید مقامی

سرشناسه : مقامی، عبدالمجید، ۱۳۳۸ -
 عنوان و نام پدیدآور : شبیه‌سازی انسان از نظر فقه اسلامی / مولف عبدالمجید مقامی.
 مشخصات نشر : قم: نجفی، ۱۳۹۰.
 مشخصات ظاهری : ۳۰۰ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۲۸۱-۳-۳
 وضعیت فهرست : فیا
 نویسی :
 یادداشت : کتابنامه.
 موضوع : هم‌سازی انسانی (فقه)
 رده بندی کنگره : ۸۸م۷۱۳۹۰۶/۱۹۸BP
 رده بندی دیویی : ۳۷۹/۲۹۷
 شماره کتابشناسی : ۲۵۲۶۰۰۷

انتشارات نجفی

شناسنامه کتاب

نام کتاب : شبیه سازی انسان از نظر فقه اسلامی

نویسنده : عبدالمجید مقامی

طرح جلد : محسن صفری

ناشر : انتشارات نجفی

چاپ و لیتوگرافی : شریعت قم

نوبت چاپ : اول ۱۳۹۰

شمارگان : ۲۰۰۰ نسخه

ISBN:978-600-92281-3-3

شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۹۲۲۸۱-۳-۳

قیمت ۴۵۰۰۰ ریال   ارتباط با مؤلف: ۰۹۱۲۷۵۰۹۳۶۲

آدرس : قم ، خیابان امامزاده ابراهیم ، خیابان سلامت ، سلامت ۱۲ ، هشت متری دوم

دست راست . همراه : ۰۹۱۲۷۵۳۵۸۳۹

الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد (ص) و
آله الطاهرين و اللعن الدائم على اعدائهم الى يوم الدين .
سُنْرِيهِمْ آيَاتِنَا فِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّىٰ يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ
الْحَقُّ أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ : ما آيات
قدرت و حكمت خود را در آفاق جهان و نفوس بندگان هویدا
می گردانیم تا آشکار شود که او حق است، آیا به (حقانیت
پروردگارت کفایت نمی کند که او بر هر چیزی گواه
است؟

فهرست مطالب

- مقدمه: ۵
- طرح سوال اصلی: ۶
- سوال‌های فرعی: ۷
- فرضیه تحقیق: ۷
- بخش اول: کلیات و مفاهیم و اقسام و احکام شبیه سازی ۹
- فصل اول: کلیات و مفاهیم ۱۰
- واژه شناسی ۱۰
- تعریف شبیه سازی ۱۲
- هدف از شبیه سازی ۱۴
- سیر تاریخی شبیه سازی انسان ۲۱
- شبیه سازی در ایران ۲۴
- پیشینه‌ی بحث شبیه سازی انسان از نظر فقه اسلامی ۲۶
- پیامبر کذاب و شبیه سازی انسان ۲۸
- شبیه سازی انسان و نظریه پایان تاریخ فوکویاما ۳۳
- فصل دوم: اقسام شبیه سازی ۳۷
- الف) شبیه سازی گیاهی: ۳۷
- ب) شبیه سازی حیوانی: ۳۷
- فصل سوم: اقسام شبیه سازی انسانی ۴۱
- بخش دوم: راه‌های خلقت انسان در قرآن و چالش‌های شبیه سازی انسان ۴۷

۴۸.....	فصل اول: راههای خلقت انسان از نظر قرآن.....
۵۸.....	فصل دوم: چالشهای کلامی شبیه‌سازی انسان.....
۶۴.....	معنای لغوی خلق:.....
۶۴.....	معنای خلق در قرآن.....
۷۸.....	مختل شدن نظام زوجیت.....
۱۰۰.....	نتیجه.....
۱۰۱.....	فصل سوم: چالشهای اجتماعی شبیه‌سازی انسان.....
۱۱۳.....	فصل چهارم: مشکلات خانوادگی و نسبی شبیه‌سازی انسان.....
۱۱۶.....	الف) معنای لغوی نسب:.....
۱۱۷.....	ب) معنای اصطلاحی نسب:.....
۱۱۸.....	الف) منشاء انتساب فرزند به پدر:.....
۱۲۲.....	ب) منشاء انتساب فرزند به مادر:.....
۱۲۳.....	ج) نظریه مختار:.....
۱۳۹.....	تحقیقی مختصر در مورد اسباب تحقق فراش.....
۱۴۰.....	فرض دوم.....
۱۵۲.....	معنای لغوی زنا.....
۱۵۳.....	تعریف فقهی زنا.....
	بخش سوم: دیدگاه‌ها و نظریه‌های مختلف در مورد شبیه‌سازی
۱۵۵.....	انسان.....
۱۵۷.....	فصل اول: دیدگاهها.....
۱۵۷.....	دیدگاه حکومتها و سیاستمداران در مورد شبیه‌سازی انسان.....
۱۶۲.....	فصل دوم: نظریه اهل سنت در مورد شبیه‌سازی.....
۱۶۲.....	شبیه‌سازی گیاهان و حیوانات.....

- الف) دلائل حرمت شبیه‌سازی حیوان به روش نقل سلول هسته
جسدی:..... ۱۶۵
- ب) بطلان ادله قائلین به حرمت شبیه‌سازی حیوان در این
روش..... ۱۶۷
- ج) دلائل جواز شبیه‌سازی حیوان..... ۱۷۰
- الف) حکم شبیه‌سازی انسان از نظر اهل سنت..... ۱۷۴
- ب) خلاصه آراء علمای اهل سنت:..... ۱۸۲
- ج) ادله قائلین به جواز شبیه‌سازی انسان در اهل سنت ۱۸۵
- د) ادله قائلین به حرمت شبیه‌سازی انسان در اهل سنت ۱۸۶
- دلایل فقهی اهل سنت در حرمت شبیه‌سازی..... ۱۸۶
- فصل سوم: نظریه عالمان شیعه در مورد شبیه‌سازی انسان.. ۲۱۶
- حکم شبیه‌سازی عضو و همسان طلبی:..... ۲۱۸
- حکم شبیه‌سازی عضو..... ۲۱۸
- حکم شبیه‌سازی همسان طلبی..... ۲۱۹
- نظریه مختار..... ۲۲۶
- الف) حکم شبیه‌سازی درمانی..... ۲۲۹
- ب) حکم شبیه‌سازی انسانی..... ۲۳۸
- الف) نظریه جواز و ادله آن:..... ۲۳۸
۱. حکم شبیه‌سازی انسان در سیستم زوجیت..... ۲۳۹
۲. حکم شبیه‌سازی انسان خارج از سیستم زوجیت..... ۲۵۰
۳. حکم شبیه‌سازی انسان از یک فرد..... ۲۵۳
- ب) نظریه حرمت شبیه‌سازی انسان و ادله آن..... ۲۵۶

۲۵۷.....	۱. دلایل ناظر به حرمت اولی شبیه‌سازی
۲۵۹.....	۲. دلایل ناظر به حرمت ثانوی:
۲۶۶.....	ج) نظریه تفصیل حرمت شبیه‌سازی انسان و ادله آن
۲۶۸.....	د) بررسی حکم حکومتی شبیه‌سازی انسان
۲۷۳.....	۱. نسب
۲۷۵.....	۲. حق حضانت و شیر دادن
۲۷۸.....	۳. ارث
۲۷۸.....	۴. ازدواج
۲۷۹.....	خاتمه
۲۸۰.....	منابع و مآخذ

مقدمه

انسان نسخه‌ای از جهان هستی است که هیچ موجودی نمی‌تواند با او برابری کند، براین اساس است که قرآن کریم سیر در انسان را هم ردیف سیر در آفاق و جهان قرارداده است. خدا به انسان کرامت داده و او را خلیفه خود در روی زمین قرار داده و مسجود ملائک نموده است.^۱ از این رو اشرف مخلوقات است و خداوند او را به نیکوترین وجه خلق کرده است. لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ^۲: به تحقیق ما انسان را در نیکوترین صورت بیا آفریدیم و لَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ^۳: به تحقیق ما به فرزندان آدم کرامت بخشیدیم.

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا وَأَشْفَقْنَ مِنْهَا وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا^۴: همانا ما بر آسمان‌ها و زمین و کوه‌ها امانت را عرضه کردیم همه از تحمل آن امتناع ورزیده و اندیشه کردند و انسان آن را پذیرفت و همانا او بسیار نستمگر و نادان است.

یکی از ویژگی‌های انسان تفکر و تحقیق است. انسان عطش و شیفتگی

---

۱. آیات زیر دلالت بر این مطلب می‌کند:

إِنِّي جَاعِلٌ فِي الْأَرْضِ خَلِيفَةً (بقره، آیه ۳۰)

وَإِذْ قُلْنَا لِلْمَلَائِكَةِ اسْجُدُوا لِآدَمَ فَسَجَدُوا إِلَّا إِبْلِيسَ كَانَ مِنَ الْجِنِّ فَفَسَقَ عَنْ أَمْرِ رَبِّهِ (کهف، آیه ۵۰).

۲. تین، آیه ۴.

۳. اسراء، آیه ۷۰.

۴. احزاب، آیه ۷۲.

۶..... شبیه سازی انسان از نظر فقه اسلامی

زیادی نسبت به کشف مجهولات و به دست آوردن معلومات جدید در زمینه‌های مختلف دارد که در فطرت و نهاد او قرار داده شده است. این ویژگی باعث امتیاز او از سایر موجودات گردیده است. با توجه به مطالب بالا باید همه چیز در خدمت انسان باشد، حتی مصنوعات و آن چه که انسان سازنده آن است. از این رو از ساختن چیزهایی که به صلاح انسان نیست باید جلوگیری کرد مانند بمب اتم و..... بنابراین این آن چه که باعث پیشرفت و ترقی و رفاه و آسایش او می‌شود، باید مجاز شمرده شود. کاروان علم و دانش هر چه جلو می‌رود، سرعت بیشتری به خود می‌گیرد. در عصر کنونی بعضی از علوم برای تکامل و پیشرفت سرعت زیادی گرفته‌اند و تحولات چشم گیری در زندگی بشر به وجود آورده‌اند، مانند: فن آوری ژنتیک که پیشرفت آن به مرز تولید انسان به روش غیر معمول رسیده است. این فن آوری جنجال برانگیز در قرن جدید (شبیه‌سازی انسان) باعث مطرح شدن آراء و نظریه‌های مختلفی شده است.

از طرف دیگر ادله خاتمیت و اکمال دین اسلام و جامعیت و جهانی بودن و جاودانگی آن اثبات می‌کند که اسلام این ظرفیت را دارد تا قدرتمندانه در تمام عرصه‌های زندگی اظهار نظر نموده و به مطالبات و نیازهای بشر در امور گوناگون پاسخ دهد و بشریت را حتی با هزاران موضوع پیچیده و حادثه جدید رهبری نماید؛ مخصوصاً در عصر غیبت که نقش اجتهاد، در بالندگی و تداوم اسلام و دستورات آن در زمان ها و مکان های مختلف بسیار مهم و عظیم است.

طرح سؤال اصلی:

سکوت اسلام در مقابل نیازهای بشر و موضوعات جدید، با خاتمیت و جامعیت آن و با تعالیم مکتب اهل بیت (ع) سازش ندارد. لذا در این جا یک سوال

مهم و اصلی را مطرح می‌کنیم که هدف این پژوهش نیز جواب دادن به این سؤال اصلی است:

آیا شبیه‌سازی انسان با مبانی دینی سازگار است و فقه اسلام شبیه‌سازی انسان را به انواع مختلف آن - که در آینده مطرح می‌شود - جایز می‌داند یا ممنوع؟

سوال‌های فرعی:

- ۱- شبیه‌سازی انسان چیست؟
  - ۲- اقسام آن کدام است؟
  - ۳- چالش‌های شبیه‌سازی انسان کدام هستند؟
  - ۴- آیا شبیه‌سازی گیاهان و حیوانات از نظر فقه اسلامی جایز است؟
  - ۵- بازتاب جهانی شبیه‌سازی انسان چیست؟
  - ۶- احکام وضعی انسان شبیه‌سازی شده کدام هستند؟
  - ۷- آثار شبیه‌سازی انسان چیست؟
- و سوال‌های فرعی دیگری که در طی بررسی و تحقیق مطرح می‌شوند.

فرضیه تحقیق:

هیچ دینی به اندازه اسلام پیروان خود را به پیگیری علم و کشف مجهولات تشویق نکرده است و خواهان زندگی عالمانه و تمدن‌ساز است تا رفاه و آسایش و تربیت اسلامی را به دنبال داشته و انسان‌ها در کمال آسایش و امنیت مشغول خدایپرستی و تربیت خود باشند. بر این اساس اسلام‌شناسان با توجه به منابع فقهی شناخته شده هیچگاه مانع پیشرفت و تکنولوژی بشری نشده‌اند مگر در

۸ ..... شبیه سازی انسان از نظر فقه اسلامی

مواردی که مفاسدی بر آن مترتب شده باشد، جایز بودن بسیاری از فناوری‌های تمدن امروز گواه بر مدعای ماست. بنابر این در شبیه‌سازی انسان هم مانند سایر دستاوردهای بشری فرض را بر جواز آن می‌گیریم و حدس ما بر این است که تا زمانی که مفاسدی نداشته باشد تولید انسان از طریق شبیه‌سازی جایز است که در طی تحقیقات صحت و سقم این فرضیه به اثبات می‌رسد.

از خداوند منان خواهیم که به ما توفیق دهد تا جوابی صحیح و متقن به این سؤال اساسی و مورد نیاز جامعهٔ امروزی بیابیم، تا انشاءالله این پژوهش مقدمه‌ای برای دیگران که در این زمینه فعالیت می‌کنند، باشد.

www.ketaboo.ir